

Kryštof Harant z Polžic a Bezdrůžic: Putování aneb Cesta z království českého do města Benátek, odtud po moři do země Svaté, země jůdské a dále do Egypta a velikého města Kairu

[In Kryštof Harant z Polžic a Bezdrůžic: Putování aneb Cesta z království českého do města Benátek, odtud po moři do země Svaté, země jůdské a dále do Egypta a velikého města Kairu, 1. díl, Praha – Brno, Host 2017, s. 251–252]

Vrch *Quarantena*, totiž Pokušení Krista Pána

My tedy majíce některé z pýchoty turecké, kteříž napřed šli a nám cestu ukazovali, i lezli sme na ten vrch nahoru jeden za druhým po stezce uzké k straně západní velmi nebezpečně. Nebo z pravé strany jest skála vysoká a hladká, nahoru se jako stěna vynášejí, při kteréž se držeti ani zachytiti nemůž. Z druhé, levé strany dolů jest údolí mnoho set láter hluboké a též skála rovná co nějaká zed, takže toliko ta uzká cesta a po straně v té skále příkře nahoru vytesaná jest, až sme do polovice toho vrchu s velikou prací a strachem vylezli a tam jakousi jeskyni v té stěně skály dosti velikou a prostrannou našli, kteráž na polední stranu otevřená jest.

O té jeskyni pravil *guardian*, že v ní Kristus Pán 40 dní a nocí se postiti ráčil a do ní pokušitel ďábel s kameny přistoupil, chtěje, aby Kristus Pán z nich chléb sobě učinil. *Matt., Lucae 4., Mar. 1.*

Tu nám na jakémsi velikém kamenu z skály vyrostlém *vicarius* mši četl, a má býti ten kámen, na němž Kristus Pán seděti ráčil, a jest nápodobný k nějakému oltáříku; jakož pak zprávu dávají, že císařová *Helena* dala tu jeskyni ozdobiti oltářem a malováním jako nějakou kaplu, ale nyní se toho nic nespátřuje, všecko sešlo, toliko ta jeskyně tak prostá zůstává.

Nahoře pak na špicu toho vrchu jest zbořená kaplička, a má býti na tom místě, kde jest satan pojal Pána Ježíše a jemu království a země ukazoval, slibujíc mu je dáti, jestliže by padna jemu se klaněl.

Ačkoli na míli českou jest odtud jiný vrch, kterýž od obyvatelův křesťanských v té zemi *mons Diaboli*, totiž vrch *Ďáblů* slove, o kterémž praví, že by na něm měl ďábel Kristu Pánu království světa ukazovati, ale mně se nevidí, protože vrch *Quarantena* mnohem vyšší jest a také mnohem více se z něho spatřiti může.

Z toho vrchu jest viděti z jedné strany *Arabii* Skalnatou i Pustou, zemi moabskou, ammonitskou, z druhé strany hory *Armeniae*, velmi vysoké, na nichž se, jak staří psali, koráb Noe po potopě postavil.

Munsterus a jiní *cosmographové*.

Vysvětlivky

Vrch Quarantena – hora Pokušení, džabal Karantal (tradiční název Quarantena je odvozen od Kristova čtyřicetidenního půstu na poušti /*quaranta* – italsky čtyřicet/)

látro – délková míra (236,6 cm)

polední strana – jih

guardian – představený některých klášterů (zde františkánského)

Matt., Lucae 4., Mar. 1 – odkazy na Bibli, přesněji na evangelia sv. Matouše, sv. Lukáše a sv. Marka; např. v evangeliu sv. Lukáše (kapitola 4, verš 2 a dále) se píše o Kristově čtyřicetidenním pobytu na poušti, kde byl pokoušen ďáblem; křesťanská tradice umístila tuto událost na horu, která pak nesla označení hora Pokušení, a přidala i konkrétní místa na hoře – jeskyni, kámen, o nichž se Bible nezmiňuje

vicarius – vikář, duchovní zastupující vyššího církevního hodnostáře

císařová Helena – (asi 250 – asi 330), matka císaře Konstantina Velikého; vykonala po r. 326 cestu do Palestiny, kde podle tradice objevila Kristův kříž; spolu se svým synem nechala na posvátných místech zbudovat četné kostely a kaple

míle česká – délková míra (7 530 m)

mons Diaboli, totiž vrch Ďáblů – hora v blízkosti džabal Karantal, kam tradice také umísťuje zmíněnou biblickou událost; její identifikace není jednoznačná

Arabia Skalnatá i Pustá – tradiční (antické) geografické vymezení Arábie, které tehdy zahrnovalo nejen Arabský poloostrov, ale i Negevskou poušť a Sinajský poloostrov a pouštní oblasti sousedící na severu se Sýrií a na západě s Judeou; tento prostor se od dob geografa Klaudia Ptolemaia (2. stol. n. l.) dělil na tři části: Arábii Skalnatou na severozápadě (původní stát arabských Nabatejců), Arábii Pustou na východě (vysušený vnitřní prostor Arabského poloostrova, sousedila s Mezopotámií) a Arábii Šťastnou (na jihu a jihozápadě Arabského poloostrova)

země moabská – území mezi pobřežím Mrtvého moře a Syrskou pouští v dnešním Jordánsku

země ammonitská – území severovýchodně od Mrtvého moře, mezi řekami Arnon a Jabok

hory Armeniae – Arménská vysočina; zde na temeni hory Ararat měl podle Bible přistát po opadnutí potopy Noemův koráb (knih Genesis, kapitola 8, verš 4)

Munsterus – Sebastian Münster (1488–1552), německý teolog, kosmograf, humanistický učenec, autor spisu *Cosmographia. Beschreibung aller Lender* (1544), nejstaršího popisu světa v němčině, významného díla, kterému se záhy dostalo vydání v různých jazycích včetně latiny a češtiny (Zikmund z Púchova: *Kosmografia česká*, 1554)

cosmographové – zde učenci zabývající se popisem podoby světa

Okruhy analýzy (dle struktury ústní zkoušky státní maturity z češtiny)

I.

→ zasazení výňatku do kontextu díla

→ časoprostor

→ kompoziční výstavba

→ literární druh a žánr

II.

→ vypravěč

→ postavy

→ vyprávěcí způsoby

III.

→ jazykové prostředky a jejich funkce ve výňatku

IV.

→ literární / obecně kulturní kontext